

Ζητήματα προς αντιμετώπιση

Στο ενδέκατο τμήμα της ομιλίας του, ο Μακαριώτατος έθεσε σειρά ζητημάτων, που αναζητούν μία ευκταία λύση και με τα οποία πρέπει να καταπιαστεί η Εκκλησία.

Ο Μακαριώτατος αρχικά αναφέρθηκε στις ραγδαίες αλλαγές που λαμβάνουν χώρα στον κόσμο και επιβάλλονται, χωρίς πια κανείς άνθρωπος να ερωτάται, μέσω αόρατων μηχανισμών, των οποίων η λογική δεν επιτρέπεται να συζητηθεί και οι οποίοι στηλιτεύουν ως «οπισθοδρομικούς» όσους δεν τους υπηρετούν τυφλά. Αυτά όλα, τόνισε, είναι επιταγές της νεωτερικότητας, που προωθεί το θρησκευτικό αποχρωματισμό των κοινωνιών και οδηγεί τις Εκκλησίες στην περιθωριοποίηση και την εκκοσμίκευση. Χρέος της Ιεραρχίας είναι, σημείωσε, να δώσει τη δική της μαρτυρία και, αν χρειαστεί, και τη δική της μάχη.

1. Η επιδίωξη αποχριστιανισμού της κοινωνίας

Ο Μακαριώτατος αναφέρθηκε στην απόπειρα υποκατάστασης της Χριστιανικής Πίστες από τα ανθρώπινα δικαιώματα, ως εάν Αυτή να μην τα περιλαμβάνει στη διδασκαλία Της και να μην τα αγκαλιάζει θέτοντάς τα σε ουσιαστικότερη βάση με κριτήρια την προσφορά του ανθρώπου στον πλησίον, ως εικόνα του Θεού. Όμως οι κυρίαρχες δυνάμεις του κόσμου, παρατήρησε, επιβάλλουν μόνο τα «δικαιώματα» που έχει ο άνθρωπος να υποδουλωθεί περισσότερο, να γίνει πειθήνιο όργανο και υποζύγιό τους, καταργώντας την ηθική συνείδησή του.

Το χρέος της Ιεραρχίας, συνέχισε, είναι να διατηρεί επαφή με τις εξελίξεις, χωρίς να ξεχνά ότι η επιδίωξη των κυρίαρχων δυνάμεων είναι ο αποχριστιανισμός της κοινωνίας και η απώθηση της Εκκλησίας στο περιθώριο, και να διαφυλάσσει ως κόρην οφθαλμού την ενότητα δράσεως και την επικοινωνία με το λαό, που εμπιστεύεται την Εκκλησία και στηρίζεται σε Αυτήν. Σήμερα, τόνισε, που η συνένωση ανθρώπων στην Ευρώπη παραμένει σημαντικότερη πρόκληση, η Εκκλησία κατέχει ως ακαινοτόμητο θησαυρό και πνευματικό πλούτο τα κεφάλαια σωτηρίας του ελληνικού λαού, τα ερείσματα της υποστήριξής του στον καθημερινό αγώνα και τα μέσα για τη διαφύλαξη αλώβητης της ιδιοπροσωπείας του. Βέβαια, κατέληξε, αυτό ενοχλεί και στο προσεχές μέλλον θα ενταθεί η μεθοδευμένη και συστηματική προσπάθεια φίμωσης ή έστω εκφοβισμού της Εκκλησίας, που όμως θα λείπει πάντα την αλήθεια στο λαό, χωρίς να φοβάται το κόστος.

2. Η καλλιέργεια και ανάπτυξη του Μοναχισμού

Ο Μακαριώτατος τόνισε ότι ο Μοναχισμός είναι παμμέγιστος και ιερός θεσμός που η Εκκλησία οφείλει να προστατεύσει και αναδείξει. Όπως υπογράμμισε, είναι πνευματική δύναμη μεγάλης εμβέλειας, κεφάλαιο της Ορθοδοξίας, που πρέπει να καλλιεργηθεί σωστά και να αναπτυχθεί βάσει των γνησίων εκκλησιολογικών δεδομένων για να μην παρεκκλίνει σε ολισθηρές ατραπούς εκκοσμίκευσης ή αλλοτρίωσης.

3. Το φαινόμενο του γεροντισμού στα πρόσωπα Ηγουμένων και Πνευματικών

Ο Μακαριώτατος έκανε λόγο για την υπέρβαση των κανονικών ορίων από Ηγουμένους και Πνευματικούς, που επιδιώκουν να υποκαταστήσουν τα κανονικά όργανα της εκκλησιαστικής διοίκησης και να υπαγορεύσουν αυτοί στην Ιεραρχία τη διαμόρφωση της συνολικής εσωτερικής και εξωτερικής πολιτικής της, ως εάν η Εκκλησία είναι ορφανή από γνήσιους πνευματικούς Πατέρες, τους Επισκόπους Της. Όπως είπε, το φαινόμενο αυτό ταλανίζει τη θρησκευτική ζωή, δημιουργεί εφάμαρτες εξαρτήσεις και απειλεί να οδηγήσει σε αποκλίσεις που έχουν σχέση με τη σωτηρία ψυχών. Τουλάχιστον σε τρεις περιπτώσεις κραυγαλέας και προκλητικά αντιδεοντολογικής συμπεριφοράς Ηγουμένων έναντι των Επισκόπων τους, σημείωσε, φάνηκε καθαρά το εκκλησιολογικό πρόβλημα και ο άκρατος εγωϊσμός που υποκρύπτεται πίσω από τη δήθεν αγωνιστική διάθεση υπέρ της Ορθοδοξίας.

4. Η ενίσχυση του Άμβωνα

Ο Μακαριώτατος εξέφρασε τον προβληματισμό του για τη σημερινή έλλειψη αρκετών δοκίμων εργατών του Άμβωνος, αφοσιωμένων στη «διακονία του λόγου», καθώς η τέχνη του λόγου δεν καλλιεργείται συστηματικά, τα κηρύγματα είναι είτε τετριμμένα και ανεπίκαιρα, είτε αναμάρτημα παλαιότερων που ελέχθησαν σε άλλες εποχές, είτε πρόχειρα, είτε ηθικολογικά, είτε «χλιαρά» που αποφεύγουν τις ρήξεις με την αμαρτία και το κατεστημένο της, είτε, άλλως, φονταμενταλιστικά και φανατικά, ενώ η κατήχηση και η δογματική δεν απασχολούν τους κήρυκες. Κυριαρχεί και εδώ, τόνισε, ο νόμος της ήσσονος προσπάθειας. Πρέπει, σημείωσε, να ενισχύσουμε με κάθε τρόπο τον Άμβωνα, δίνοντας έμφαση στη δια βίου επιμόρφωση των στελεχών μας.

5. Ο αγώνας της Εκκλησίας για τη διαφύλαξη της γλώσσας μας

Ο Μακαριώτατος τόνισε ότι η Εκκλησία προβάλλει τον παραδοσιακό γλωσσικό μας πλούτο και τον διαφυλάσσει από παραθορές και αλλοιώσεις που ελλοχεύουν και λειτουργεί κατά Ενορίες φροντιστήρια, καθώς η γλώσσα δεν είναι μόνο ένα απλό εκφραστικό όργανο, αλλά και μήτρα παραγωγής πολιτισμού. Επισήμανε πάντως ότι επειδή το πρόβλημα ορθής γνώσης και χρήσης της γλώσσας είναι υπαρκτό και στους νέους κληρικούς, η Εκκλησία οφείλει να εντείνει τις προσπάθειές της προς την κατεύθυνση αυτή.

6. Η αναζωογόνηση της Ενορίας

Ο Μακαριώτατος υπογράμμισε ότι η αναζωογόνηση της Ενορίας ως εκκλησιαστικού και πνευματικού κυττάρου είναι απαραίτητη, μίλησε για τις συστηματικές προσπάθειες που καταβάλλονται στον τομέα αυτό, αλλά και την ανάγκη παρουσίας νέων κληρικών με ζήλο και ικανότητες και ανάπτυξης σύγχρονων υποδομών, και τόνισε ότι οι νέοι τρόποι προσέλκυσης των νέων στην Εκκλησία πρέπει να βασίζονται στην πειστική παρουσίαση των θέσεων της Εκκλησίας με διάλογο και επ' ουδενί στην εκπτωτική μειοδοσία των ηθικών της αρχών. Εάν η Εκκλησία, σημείωσε, υποχωρήσει στο σύνθημα των νέων για παροχή «διευκολύνσεων» στη συνείδησή τους, θα κινδυνεύσει να εκπέσει στο επίπεδο των κοσμικών θεσμών που αναζητούν οπαδούς και θιασώτες, θυσιάζοντας στο βωμό αυτό και αυτές ακόμη τις αρχές τους, και θα γίνει προαγωγός εις απώλειαν.

7. Η εξωτερική εμφάνιση των κληρικών

Ο Μακαριώτατος υποστήριξε ότι δεν είναι υπέρ της αφαίρεσης του ράσου, γιατί το ράσο, όπως είπε, «μας καθιστά υπεύθυνους, μας προφυλάσσει από παρεκτροπές και πάνω απ' όλα το θέλει ο λαός μας», αλλά υπέρ της ελαφράς διαρρυθμίσεώς του επί το πρακτικότερον, όταν οι κληρικοί περπατούν στο δρόμο. Η Εκκλησία, είπε, επιβάλλεται να μελετήσει το θέμα.

8. Η απονομή οφφικίων σε νεαρούς άγαμους κληρικούς

Ο Μακαριώτατος τόνισε ότι η αφειδής απονομή οφφικίων σε νεαρούς άγαμους κληρικούς προκαλεί και σκανδαλίζει το λαό, ενώ δημιουργεί την αίσθηση της αδικίας σε έγγαμους κληρικούς με προσφορά στην Εκκλησία. Υπογράμμισε δε ότι πρέπει να τηρείται κατά γράμμα ο σχετικός Κανονισμός της Ιεράς Συνόδου, που θέτει περιορισμούς στην απονομή αυτή.

Επίσης επισήμανε ότι πρέπει να μελετηθεί ενδελεχώς το θέμα της πνευματικής καθοδήγησης των νέων άγαμων κληρικών που υπηρετούν στις Ενορίες και να αναζητηθεί λύση εφικτή, ρεαλιστική και βιώσιμη.

9. Τα υπό χρηματοδότηση από το Γ' Κ.Π.Σ. έργα

Ο Μακαριώτατος υπογράμμισε ότι η Εκκλησία συζητά επί μακρόν με την Κυβέρνηση το θέμα των υπό χρηματοδότηση από το Γ' Κ.Π.Σ. έργων, έχοντας οριστικοποιήσει την πρότασή της σύμφωνα με τις προτάσεις των Ιερών Μητροπόλεων, και έχοντας ήδη συστήσει την αρμόδια Α.Ε. και εξασφαλίσει τις αναγκαίες υποδομές, και αναμένει τον τελικό της λόγο για να αρχίσει η διαδικασία ένταξης των κεντρικών και περιφερειακών έργων στα ανάλογα προγράμματα και να ανατεθούν οι σχετικές μελέτες. Σημείωσε δε ότι και στο ζήτημα αυτό παρατηρείται μία συννεκισμένη κωλυσιεργία, «που δεν θέλει να πιστεύει ότι προδίδει έλλειψη πολιτικής βούλησης, καθώς ισχύουν τα ήδη από του έτους 1999 συμφωνηθέντα με τον Πρωθυπουργό», αλλά που κουράζει και απογοητεύει.

10. Εκκλησία και εκπαίδευση

Ο Μακαριώτατος τόνισε ότι η Εκκλησία μπορεί να αναλάβει έργο υποβοήθησης στην εκπαίδευση, δημιουργώντας γέφυρες επαφής με τις νέες γενιές και ιδρύοντας Βρεφονηπιακούς Σταθμούς, Νηπιαγωγεία, Δημοτικά, Γυμνάσια και Λύκεια, που θα προσφέρουν υψηλής στάθμης μόρφωση και σφαιρική διάπλαση των χαρακτήρων των μαθητών. Το εγχείρημα, είπε, δεν είναι εύκολο, αλλά όπου έχει εφαρμοσθεί (π.χ. στην Ιερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών και στις Ιερές Μητροπόλεις Πειραιώς και Δημητριάδος) τα αποτελέσματα είναι τέτοια, που αξίζει όλες οι Ιερές Μητροπόλεις, που διαθέτουν τις απαραίτητες υποδομές και τα οικονομικά μέσα, να το δοκιμάσουν.

11. Ο τηλεοπτικός σταθμός της Εκκλησίας

Η δημιουργία από την Εκκλησία δικού της τηλεοπτικού προγράμματος, σημείωσε ο Μακαριώτατος, προβάλλει ολοένα και εντονότερα ως αίτημα της κουρασμένης από τα υπάρχοντα τηλεοπτικά «προϊόντα» λαϊκής βάσης. Επειδή όμως, συνέχισε, τα απαιτούμενα ποσά για την υλοποίησή του είναι απαγορευτικά για το βαλάντιο της Εκκλησίας, το ζήτημα μπορεί να αντιμετωπισθεί μόνο με τη συνδρομή όλων των Ιερών Μητροπόλεων και στη βάση χορηγιών.

Πρέπει βέβαια, είπε, αφού το θέμα μελετηθεί προσεκτικά και ρεαλιστικά και προσκομισθούν οι απαιτούμενες οικονομοτεχνικές μελέτες, να συμφωνήσει όλη η Ιεραρχία. Ωστόσο, κατέληξε, επειδή έχει προαναγγελθεί η πρόθεση της Κυβέρνησης να χορηγήσει αριθμητικά περιορισμένες άδειες νόμιμης λειτουργίας τηλεοπτικών σταθμών, εδόθη εντολή να ετοιμασθεί η σύσταση αρμόδιας Α.Ε. προς τον σκοπό να υποβληθεί εγκαίρως εκ μέρους της Εκκλησίας το αίτημα χορήγησης μίας τέτοιας άδειας.

12. Κίνδυνοι από την εξάπλωση σεκτών και παραθρησκείων

Ο Μακαριώτατος επισήμανε ότι την Εκκλησία απασχολεί έντονα η εξάπλωση στη χώρα μας σεκτών και παραθρησκείων που, μέσω ξένων παραγόντων, επιχειρούν να νομιμοποιήσουν την παρουσία τους. Όπως πάντως είπε, η Κυβέρνηση μέχρι στιγμής ανθίσταται στις αφόρητες πιέσεις που δέχεται, ενώ η Εκκλησία οφείλει να ενισχύσει περαιτέρω τις προσπάθειές της. Αναφέρθηκε δε ιδιαίτερα στους δωδεκαθεϊστές που, ενόψει των Ολυμπιακών Αγώνων, έχουν αποδυθεί σε μία συστηματική εκστρατεία κατασυκοφάντησης της Εκκλησίας, που θα αντικρουσθεί με εκδόσεις της Αποστολικής Διακονίας και παρεμβάσεις της Συνοδικής Υποεπιτροπής επί των Ολυμπιακών Αγώνων.

13. Οι σύγχρονες μάστιγες

Ο Μακαριώτατος επισήμανε ότι η Εκκλησία έχει αληθινό λόγο για τις σύγχρονες μάστιγες –τη διαφθορά, τα ναρκωτικά, τον αλκοολισμό και το AIDS- και ιερή υποχρέωση έναντι των νέων να τις αντιμετωπίσει.